



2 0 1 5 - 1 6



PARTHENÓN-FRÍZ TEREM
KÖRÖSÉNYI TEREM
2015. szeptember 23 – 2016. június 5.

2001 novemberében Nino Mustica, milánói festőművész kiállításával nyílt meg a Parthenón-fríz Terem, mint a Szobrász Tanszék nyilvános kiállítóterme. Festett szobrok és színes nyomatok töltötték be a teret, egy olyan kutatói magatartás eredményeként, amely a festészet, az azt tovább alakító 3D-s számítógépes programokkal készített printek és az abból létrejövő valódi térben megjelenő formák geneziséét mutatta be. Elsősorban a tanszék hallgatóinak és ezek után a nagy nyilvánosságnak, ami azóta is a kiállítóhely küldetése. Ezzel a tárlattal azt a nyitott szemléletet akartuk képviselni, mely a művészet lényegi sajátossága, amellyel önmagán is képes túlmutatni és egyúttal képzésünk sokszínűségét is tükrözi.

Az idei kiállítási év is gazdagon illusztrálta ezt az elképzelést. Elsőként Deli Ágnes tette fel munkáival a legalapvetőbb létkérdéseket az emberről. Természetművészeti munkái az emberi természet esendőségére irányították figyelmünket. Kovách Gergő *Derűmán* című kiállítása is az emberben alapvetően létező boldogságigényt jelenítette meg groteszk formában. Ezt követte a tanszék egyik kurzusának tematikus kiállítása, mely a szobrászat és az épített környezet kapcsolatát vizsgálja konkrét helyszínek bevonásával, így készítve fel a hallgatókat a diploma utáni „éles” pályázati helyzetek megoldására. Drabik István kollégám kiállításán a manapság háttérbe szoruló, a kifejezés fontosságát hangsúlyozó, ösztönös alkotásmód eredményeit láthattuk. Sallay Dániel *Kertben* című kiállítása pedig azt a látványt idézte meg, mintha saját mentális kertünkben sétálnánk.

A sort ismét egy egyetemi kurzuskiállítás követte, a *3D tantárgyak hallgatóinak bemutatójával*, majd Jakatics-Szabó Veronika *Interface oltárok* című öszmediális-interaktív munkája, ami a profán és az időtlen, rituális világ párhuzamáról szólt. Varga Éva *Táj-jelleg* együttesében a természet elementáris szépségének megragadása artikulálódott szobrokká. Ezek a különböző alkotói hozzáállások, melyeket a Parthenón-fríz Teremben kéthetente láthatunk, hosszútávon fejtik ki hatásukat a kialakuló szobrászhangatők egyéniségére. Arra, hogy a pályájuk során milyen váratlan alkotói találkozásokra kerülhet majd sor, Szabó Ottó báb és díszlet kiállítása volt nagyszerű példa, melyet a győri Vaskakas bábszínház János vitéz előadásához készített. Boros Miklós János munkái doktori tanulmányainak részei, melyet azóta sikeresen meg is védett. Somogyi Tamás *Gázlótere* a legalapvetőbb koordináták viszonylagosságáról szólt.

Tanszékünkön a képzés mestercentrikus, minden osztály külön karakterrel bír. Ezt láthattuk Sass Valéria és Szabó Ádám tanítványainak esetében is, akik a *Határeset* hívószóra adtak különféle térbeli válaszokat. Brzózka Marek szobrai a mindig változó forma idő és térbeli kimerevedésének pillanatnyiségát tárták fel. Végül az évvégi szakmai kiállítás részeként az öt szobrász osztály munkáiból állítottunk össze egy hallgatói válogatást.

A kiállítások minősége és sokszínűsége a bizonyíték arra, hogy az innen induló, vagy vendégként ide érkező művészek a legjobbat akarták nyújtani a leendő pályatársak számára.

Sallai Géza



Egy női alakot látunk a földre borulva, mintha imádkozna. Hátán nagyobb méretű gyeptégla, amely hosszanti irányban beborítja a testét, mint sündisznót a tüskéi. Első látásra nem tudjuk, hogy a rejtőzködés szándéka vezérli-e bele az összekuporodott – valójában embrionális – helyzetbe, védve őt minden külső ártalom elől, vagy ebbe a begubózásba a természettel való egyesülés ösztöne és vágya kényszeríti. Bizonyára mindkét lehetőség fennáll, hiszen a két dolog szorosan összefügg. Deli az anyafölddel való egyesülés szándékát és példázatát mutatja fel, de nem a „porból lettél, porrá leszel” maximája értelmében, hanem élő szervezetként keresi az úgyszintén élő, megsemmisíthetetlen természettel lehetséges azonosulást. Az örök természetben keresi önnön túlélésének és ép megmaradásának a lehetőségét, attól a tudattól és hittől áthatva, hogy a test és a lélek szubsztanciája minden időközön át része az elemi erők soha meg nem álló körforgásának. Miközben a felmetszett talajú mező fűszálai alá kíván bebukfencezni, kezét összetéve fohászt mormol a teremtés istenének, a teremtőnek.

A művész, aki halhatatlanságának esetleges lehetőségeit úgyszintén a teremtő munka szellemi ereje által próbálja meglegelni, gondolatban mégsem képes megszabadulni attól a biológiai béklyótól, hogy emberi korpusza nagyon is halandó. Ezért hát testét egy újabb példázatban felajánlja a természet törvényeinek, áldozati pózban polcolva fel magát egy csupasz, dísztelen halotti asztalon, kipányvázódva a világ mitológiai négy sarka közé. Miközben merev korpusza a talaj fölött lebeg, kitéve magát az elmúlás szent törvényének – a természet roncsoló hatásának –, a testére egy kisebb állványzat támaszkodik, amely földgöngyökkel van megrakva. Ezzel a fajta rétegezéssel Deli a transzcendens szférákat megütközteti a földi valósággal, beágyazva magát a levitációt szimbolikusán megidéző szituáció és az anyagi világ kötöttségei közé. Égi és földi energiákat feszít tehát egymásnak ebben a vízszintes elrendeződésben, végtére is ugyanazokat a mozgásokat jelenítve meg, amelyek az univerzumot működtetik ősidők óta.

A két organikus munka – mint ahogyan a kiállítás többi darabja is – szobrászati és testművészeti kérdéseket egyaránt felvet, mégpedig úgy, hogy az alkotó személyének közvetlen megjelenítése révén a problematika áthelyeződik az első kategóriából a másodikba, elmozdítva a klasszikus médium műfaji határait az élő művészet irányába. A szobrászat anyagává a természetben létező anyagokon túl az élő test válik, amelynek valós kiterjedést ad a tájban megmutatkozó környezeti háttér. A háttér azonban nem a látvány szolgálatában álló kulissza, hanem szervesen összeér az alkotó élet- és munkaterével, megteremtve a művészi lét alapkontextusát. Ezen a helyen pedig nem szabad figyelmen kívül hagynunk azt a prózai mozzanatot, hogy Deli Ágnes doktori szakdolgozatát a tájművészet témájára írta, az elsők között az országban. Bár életrajzában az áll, hogy szobrászművész, nyilvánvaló, hogy ez a meghatározás esetében immár rég átértékelődött, idejét múlta.

A Tolcsván (2010–2012) és a Velencei-tavon (2012–2014) az utóbbi években készített tájművészeti alkotásai a letisztulás jeleit mutatják, végtelenül koncentráltak, lényegre törők. Szobraival ellentétben Deli tájművészeti munkáiban egyre kevésbé a stilisztikai és a formai felvetések uralkodnak. Elsősorban a legmagasabb filozófiai gondolkodás nyilatkozik meg bennük az ember alapvető létkérdései mentén, a művész személyének nyomatékosításával és szakrális összefüggésekbe történő behelyezésével. Felvetései roppant frissek, ugyanakkor visszautalnak a tájművészet 60-as és 70-es évekbeli archetípusaira és történeti emlékeire. Vonatkozik ez különösen a tolcsvai anyagra, amelyben természetszerűleg a földhasználat a vezető fonal, míg a velencei ciklusban a vízzel történő párbeszédbe beékelődnek a rá jellemző, pályájának érett szakaszát jellemző domború és hegyes plasztikai elemek.

Deli monumentális kiterjedéseket és drámai atmoszférát tár elénk a *Bocsájtod meg a bűneinket* című velencei sorozatban, ráérezve annak a természeti adottságnak a pillanatnyi varázsára, hogy a tó felületére nagy szemű esőcseppek hullanak, lukakat vágva a víztükörbe, kipontozva annak felületét. Ebbe az elemi erővel bíró „talált” textúrába behelyezi saját testét, derékig ereszkedve a vízbe, és a kamerának háttal állva. Kinéz a képi kompozícióból a végtelen távlatok felé, mintha keresne valamit a végtelenben (motívum Caspar David Friedrich *Vándor a ködtenger felett* című festményéről). Mögötte – a fotó sarkában – egy szobrászati installáció úszik a vízen, amelynek szöges idomai fehér kristályszerkezetet idéznek, égnek meresztve hegyes nyúlványaikat (motívum a német romantikus festő *Jeges-tenger* című képéről). A ferde szögű idomokból szerkesztett mértani forma és a hús-vér emberi test a közös víztömegben éles ellentétpárt alkot. A végtelenség távlatában és a természet fenségességében alkotójának, istennek a mindenkori jelenlétét kereső ember bűnei feloldódnak az égből aláhulló esőcseppek lágy permetében. A test és a lélek megtisztulásra vágyik egy hófehér oltár előtt, amely úgyszintén a természet ősi formáit mintázza.

Szombathy Bálint



• *Bocsájtod meg a bűneinket* Tolcsva, 2010–2012 (Fotó: Stark István)

E gondterhelt korban egymással összeér, egymásra rétegződik az egyes problémákkal való foglalatossággal eltöltött idő, amelyet emberi méltóságunk megélésének eléréséért vesztegetünk el. A rossz halálok száma az elmúlt évtizedben nemcsak régiós szinten emelkedett meg jelentős mértékben. A rossz halál és a rossz élet értékeinek párhuzamos mozgását bizonyítottan tekintve azt is megállapíthatjuk, hogy a régióban az alanyok szobrászattal eltöltött ideje is mintegy a negyedére csökkent. Ebben az írásban azt a hipotézist vizsgálom meg Kovách Gergő művészetén keresztül, hogy ha a szobrászattal eltöltött időt a kétszeresére lennének képesek emelni a régió lakosainak körében, akkor mindez a rossz halálok számának lassú csökkenését milyen mértékben gyorsítaná föl.

Azért Kovách Gergő művészete a legalkalmasabb e föltételezés bizonyítására, mert az a kommunikációs aktus, amit munkái véghezvisznek, nem egyéb, mint a kiállítás címében is megragadott derümánia memetikus terjesztésének eszköze. A rossz halálokat elszenvedők között elenyésző a derümán periódusokat gyakrabban megtapasztalók száma. A derümánia ennek dacára köztudottan vitatott jelenség, ezért a legtöbb kritika is a terjesztésével kapcsolatban fogalmazódik meg. Az ok nélküli derü keltésének bizonytalan mentálhigiénias hatásai az identitás kongruenciájának sérülését eredményezhetik, ezért társadalmi jelenséggént több tekintélyes szerző óva int a terjesztésétől azon egyének körében, akiknek semmi okuk arra, hogy jobban érezzék magukat.

Kovách Gergő szobrai több csatornán kommunikálják a derümániát. Elsőként említhető az a mozzanat, hogy hagyományos észlelés szerinti szobrokat, azaz a térben szuverén objektumokat percipiálunk, amik valójában egyáltalán nem azok. Léptékükben, kompozícióikban lehatárolt egységként megjelenő szobroknak tűnnek, de befogadásesztétikai szempontból inkább az environment ismérveinek felelnek meg legalábbis annyiban, hogy a befogadó testi jelenléte gyakran szerves, sőt, olykor központi motívuma egy-egy ilyen objektumoknak.

Az environment ismérveinek inkább megfelelő vonás és a téri jelenlét öröme a befogadót rávezető csali a konvencionálisan főnézetű szobor elvárásait megkérdőjelező komponálási elv is Kovách Gergőnél. A csak egy nézőpontból megfestett kisplasztikák az egy nézőpontú szobor elvének abszurd túlfeljesztése révén jöttek létre, kommunikációjuk a világ látvány által el is hitt dolgainak pszichikai mechanizmusát tárja föl. A soknézetű, komplikált plasztikák, mint a *Mátyás* és a *Rákóczi* pedig az egynézetűség elvének elhagyása révén kommunikálják ugyanezt.

Ezek a sokkoló erejű vizuális kommunikációs tartalmak azonban, amelyek méltán egyfajta kizökkentésként hatnak a heideggeri értelemben vett ott-létből, s ezáltal a befogadó tudatosságának fokozását érik el, gyakran humoros – még gyakrabban csak annak tűnő – elemekkel fedetnek el. E kellemetlen, az ego számára kihívást jelentő szituációk talán elviselhetetlenebbek lennének a humor alkalmazása nélkül. Kovách Gergő nem retten meg továbbá olyan szójátékok vizualizálásától és kiállításától sem, amelyeknek könnyedsége megkérdőjelezi a művész önmagával szemben tételezett komolyságát is.

Befogadói oldalról a leggyakrabban azonban a humor menszvára csak a fölnyitott szimbolikájú, harmadik elmés konstrukciók interpretálhatatlanságának beismerésekor. A harmadik elme elvén – látszólag össze nem illő dolgok összeillesztésekor, amikor egy harmadik értelem jelenik meg az addigi kettő fölött – e harmadik megjelenőt, mint új szimbólumot nem vagyunk képesek a kulturális konvencióink szerint dekódolni, noha mindenképpen ezt kívánjuk.

Léteznek még Kovách Gergő művészetében nem harmadik elmés, hanem intuitív szimbolikájú munkák is, a határ egészen világosan meghúzható. Itt már úgymond csak metaforikus operációk zajlanak, azaz szimbolikájuk hagyományosan olvasható és olvassandó. Tűnhetnek humorosnak, valójában az identitás mélyebb rétegeinek összeférhetetlenségeit rajzolják ki. Az ilyen konfliktusok, amennyiben a befogadó helyesen olvassa a szimbólumokat, megérthetőek lesznek, és az önfölismerésnek zökkenőmentesen szolgáltatnak terepet. A jó kedélyt leginkább gátolni képes ilyen ellentmondásba-keveredettségek külsővé tétele során drámai eszközzel ugyan, de e hátráltató identitás-elemek a befogadóban meghasonlanak, azaz elhagyhatóvá válnak.

Ezért alkalmas a *Derümán* az ok nélküli jókedv terjesztésére. Meggyőződéssel javasoljuk a Nemzeti Mentálhigiéniai Szakállamtitkárság és a Szabadidőminisztérium koordinált föllépését a szobrászattal töltött idő megnövelésének elősegítésére, hiszen az egészségügyben várható pozitív változások előreláthatólag többletforrás megjelenését eredményezik.



• *Mátyás család* műporcelán 45x35x40 cm 2015

A városi környezet, a falak és házak által határolt terek szobrászi megközelítése, felhasználása radikálisan új feladat a műtermek és kiállítóterek térhasználatához eljutott harmad, vagy negyedéves szobráshallgatóknak.

Az egyik nagy kihívás a léptékváltás kényszere, ugyanis a külső tér, a szabad ég méreteket kíván. A helyes méret nem a szobor, a plasztika belső törvényeinek a függvénye, hanem az épített tér koordinátáiból kibomló egyenlet.

A másik újdonság a hallgatók számára az alkalmazkodás követelménye. Ugyanis egy adott építészeti konstellációban nem lehet bármit és bárhová letenni. Maga az épített tér kell meghatározza a szobor helyét, pozícióját, anyagát és természetesen a méretét is.

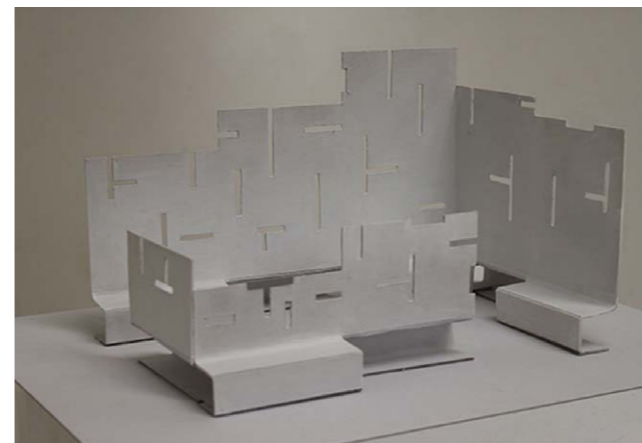
Ezeknek a kötöttségeknek viszont van ellenoldala is. A szobrász az együttműködés révén, árán új alkotói dimenzióba kerül. A munkája köztérre kerül, az anyagba formált üzenete sokak számára válik elérhetővé.

Farkas Ádám

Kiállítók:

Ámmer Gergő, Becskei Andor, Domokos Ágnes, Drabik Tamás, Ecsedi Zsolt, Gyurcsovics Mihály, Kovács Zoltán, Nagy Gábor, Paráda Zoltán, Szabó Menyhért, Varjas Kató szobrászok

Árkovics Lilla, Bánáti Bodó, Csintalan Csongor Krisztián, Hegedűs Zoltán építészek



• Gyurcsovics Mihály: *Utcabútor*
papírkarton 20x48x36,5 cm 2015

• Drabik Tamás: *Dolmen*
32x23x18 cm 2015

• Becskei Andor: *Spirál*
acél 100x105x30 cm 2015

• Varjas Kató: *Hommage á Caspar David Friedrich*
beton, textil, 48x88x6 cm 2015

Drabik Istvánnak már a diplomamunkája is egy torzó volt. A torzó mint műforma története a modern művészetben vált a klasszikus idealizálásából a hiány, a megfosztottság kifejezésévé.

Ha Drabik szoborról beszélünk, kizárólag figuráról beszélünk, az absztrakció éppen aktuális fokától függetlenül. Nincs biomorf asszociáció, csak antropomorf. És nincsenek semmilyen módon megjelenítve a természet vagy ember alkotta tárgyak, sem táj, sem enteriőr vagy környezet, sem a tér klasszikus kijelölése a figura erővonalain kívül; ezek Drabik szerint csak elvonnák a figyelmet – színpadként, narrációként, konkrétumként – az emberről, ami egyedül érdekli. Ezért nincs azonosítható öltözetük vagy nemük sem az alakoknak, bár a küzdés gyakran megjelenő fizikai gesztusa többször kelt maszkulin hatást, a szobrok nagyobb része férfialakra asszociál, amint magát a Drabik-féle szobrászatot is elsősorban férfi szobrászatként éljük meg. Plasztikai lélekszobrok, a tudat kontrolljától megtisztított kifejezés lenyomatai. Akár önterápiának is nevezhetnénk művészetét: az önmegismerés fázisainak, a múlt és jelenfeldolgozás aktusainak. Persze, ne tévedjünk, ezek az alakok nem az ő alteregói, ezek mi vagyunk, mindannyian. A munkamódszere is mindehhez igazodott: kezdetben és sokáig egyetlen impresszióra épült a mű, az ösztönösségnek és automatizmusnak szándékosan szabad utat engedve, és mindent a kifejezésre kihegyezve.

Szinte minden korábbi szobra torzó, még a fejek, vagy a mellportrének megfelelő elvágású plasztikai is így értelmeződnek. A Drabik István választotta anyag és technológia, a hegesztett vas egyszerre nyit tág lehetőségeket és tart fogva. A tágasságot mutatja, hogy az életmű a formahasználatban – vagyis a kifejezőmódban – rendkívül széles spektrumot ölel át, a szerkezetestől a felületekkel leírt plasztikákon át a grafikus eszközökkel dolgozó, vagy éppen tömegükre redukált szobrokig. A technológia Drabik által való több mint negyedszázados birtoklása a jó értelemben vett mesterségbeli magabiztosságot, a korlátok pontos ismeretét is jelenti.

Az itt látható munkák mind 2015-ben készültek; az analízis újabb fázisai. A hat kiállított szobor közül a fogalom eredeti jelentése szerint már csak mindössze három, ami ténylegesen torzó, de valójában – szerintem – mindegyik az. Kifejtem: a figurák keze, feje, lába hiányának korábban is két fő oka volt: a belső korlátozottság, tehetetlenség expresszív megjelenítése, illetve a koncentráció, a végletekig felfokozott szobrászi és – ebből következően – nézői figyelem megteremtése. Ezt szolgálta az absztrakció is. Az egyetlen gesztusba, mozdulatba sűrített érzés, lélekállapot. A most kiállított szobrok esetében a figurában az ember a korábbiakhoz képest valamennyire összeépül, feláll, a lábára áll, öntudatosan – ne feledjük, lélek-szobrok –, ahogy az ember megismeri önmagát. Gesztusaik: hogyan meghatározottságaikból próbálnak kilépni, önmagukat meghaladni. Az alakok egyedül vannak, kapcsolatuk már túlbonyolítaná a megfigyelt helyzetet. A nagy csecsemőkezek, a láb, a fej direkt túlírva vagy eltorzítva, kibontatlanul a figura alkalmatlanságára, esetlenségére utalnak. Ezek az ember mindazon részei, tagjai, amelyek a külvilággal érintkeznek, érintkeznének... Torzók tehát ezek is; szó szerinti testi hiány nélkül. Már nem a közvetlen expresszivitáson van az elsődleges hangsúly, hanem a plasztikán belüli feszültség keltésén.

Drabik a felületekhez és az anyaghoz való hozzáállása is némileg változott: míg korábban a szakmaiság, a formálás tudatossága szobron való reprezentációjának az elkerülése volt a cél, hogy a kifejezést ne gyengíthessék, most megjelenik ezen eszközök közt egy egyensúlyra törekvés, az anyag és design tudatos felvállalása. A vaslemez így néhol lemeztelenedik és nem cél már, hogy egy kompozíció feltétlenül egységes legyen. A figuraméret is változik, ellépve a kisplasztika intimebb léptékétől a félközeli nézőpontot indukáló 100-120 cm-es szoborméret felé. Ami nem változott: az egzisztenciális kutatása. Kegyetlen, de ugyanakkor empátiával formázott szobrok Drabik torzói és poszt-torzói.

Kertész László



• Kiállítási enteriőr

Sallay Dániel *Kertben* című kiállításán legújabb munkái mellett régebbieket is láthatunk, amelyek fontos szerepet töltenek be a művészetében, emellett szövetszerű grafikákat, amelyek az improvizatív, repetitív jelleget erősítik. Ezek a művek elkülönülnek, de együtt is képesek élni a kertben, amely az elmélyedés, a változás, a felfedezések tere. A kert elvonulási pont, zárt tér, de egyben valós játéktér is. Ebben a térben sok dolog nem a mi irányításunk alatt fejlődik. A kertész kezdeti lépései is tudatosak, de azután alázattal kell a növekedést szolgálnia.

Sallay Dániel szobrainak autoriter kisugárzása van. Az alkotófolyamat nincs maximális kontroll alatt, a művész teret enged az automatizmusnak, amely az akarat kiiktatását segíti.

A tudattalant akarja előtérbe hozni, hogy az akaratot a hátsó sorokba rendezze. Az elengedés az, ami enged a formának. Redukált formákkal dolgozik, alázata az anyagnak szól, és annak, ami abból megszületik.

Sallay Dániel biomorf formái nem tudnak statikusak maradni, organikusak, mozognak, felfedezésre indulnak csápjaikkal. A *Hatcsápú* mindenhova becsúszik, a *Leviatán* kiszolgáltatottan és fenyegetően vár, a *Madár* és a *Gyümölcs* lecsiszolt, gömbölyded formái szervesen kapcsolódnak az élővilághoz, a testhez. A legújabb munkák, a *Színes kis földönkívüliek* az élet megismerésre hívnak: rendszereket felfedezni.

Munkamódszere példát adhat nekünk, szembenézni a kert minden zugával, entitásával, lényünk ismeretlen mélységeivel. Bármilyen félelmetes is a végtelen, ott kezdődik el a kutatás.

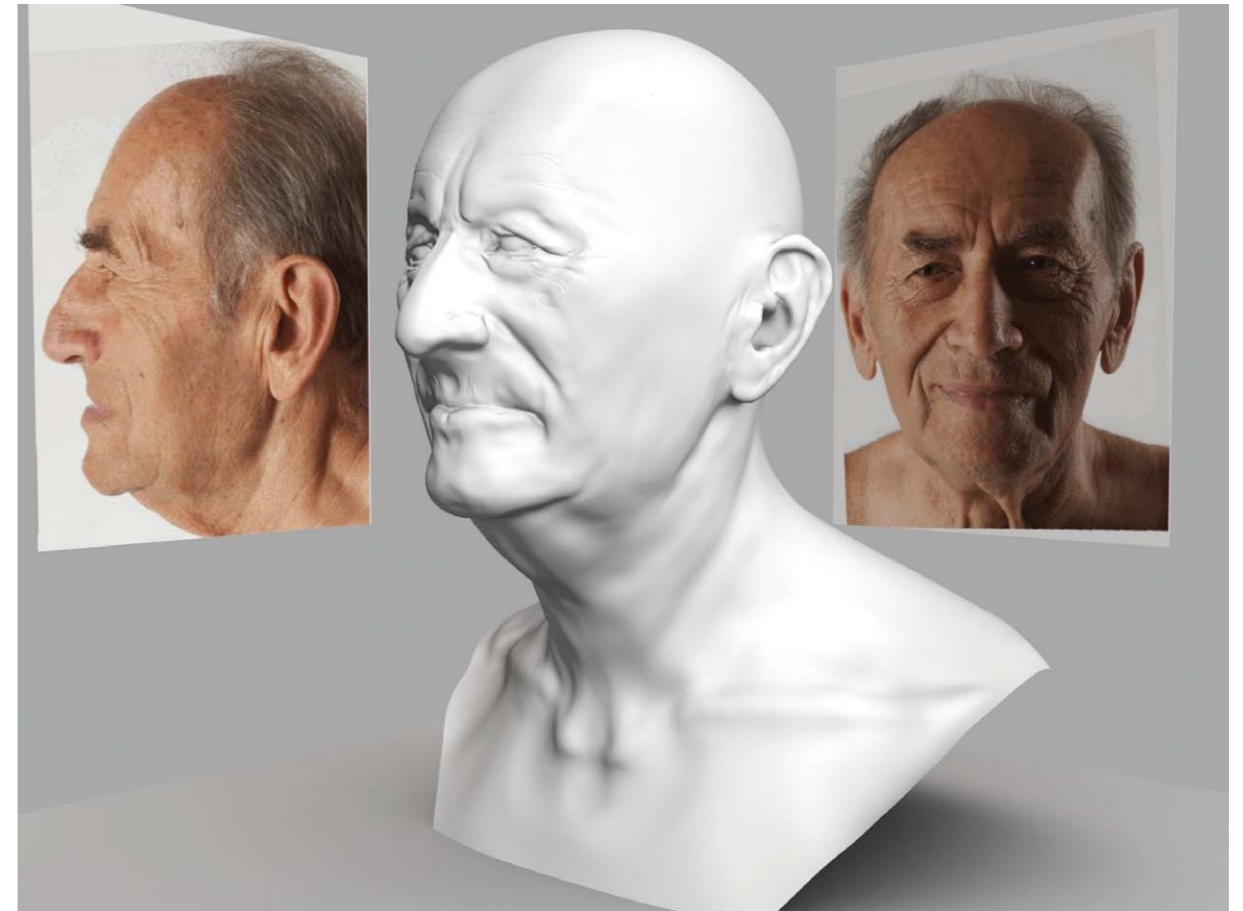
Tóth Eszter



• Színes kicsi földönkívüli sikablock korall 30x22x20 cm 2015

Ebben az évben indult a haladó 3D kurzus Grób Attila vezetésével, ahol valós vizuális ipari feladatok példáján ismerték meg a hallgatók a retopologizálást és a textúra készítést. A tananyag magában foglalta teljes folyamat ipari sztender-készletének megismertetését. A koncept rajzok kis-felbontású modellezésétől, a valósághű textúrázason keresztül egészen a 3D szkennelésből származó nagy-felbontású felületek alapján retopológiával és vetített normállal készített részletgazdag modellekig. Ezen kívül a 2016-os válogatás az alapkursus keretében egyéni hallgatói projektként készült animációkra fókuszált, mivel ilyen válogatás bemutatásra az előző években terjedelmi okokból nem volt mód. Kiemelkedőek voltak a Látványtervező Tanszék kötelező díszlet-feladatra készült modellek/animációk is, ezért ezekből is igyekeztünk kiállítani a legjobbakat.

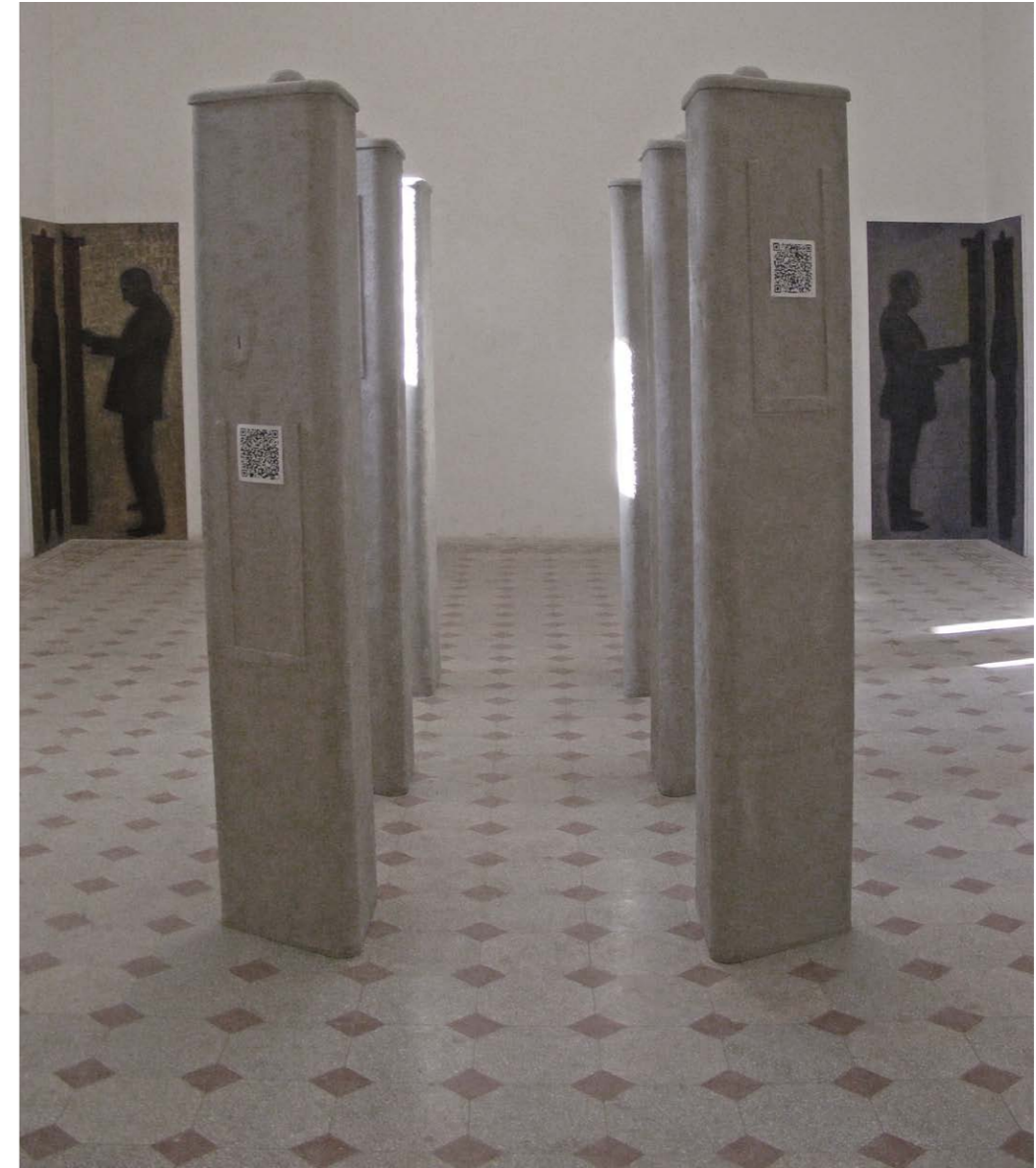
A kiállítást válogatta és a videóanyagot összeállította: Előd Ágnes



• Tasnádi Szandra: Öreg modell utáni fejtanulmány 2016

Megszokhattuk már, hogy Jakatics-Szabó Veronika festményeiben gyakran egy különös, elgondolkodtató jelenségből, valóságdarabká-
ból indul ki. Így van ez most is, amikor a parkoló órákba történő pénzbedobást szemelte ki mindig éles szemű, elméjű és kritikájú elemzé-
se, költői újraértelmezése tárgyául. Azt is megszokhattuk már, hogy igazi „vera ikon” festőként nem ragad le a jelenet ábrázolásának úgy
nevezett „realista” felszínénél, hanem a valóság mélyebb sugallatait tárja fel, s az emberi cselekvés szimbolikus és szürrealisztikus vonásait
emeli ki. A jelenetek főszereplői Jakatics ikonográfiájának visszatérő figurái, öltönyös, Magritte keménykalapos „átlagurainak” vérvonalát
követő menedzserek. Itt és most is egy géppel kerülnek intim kapcsolatba: különös, a mindennapiban felvillanó, kicsit abszurd és nem tel-
jesen felfejthető szakralitás veszi körül őket. Először az esemény rítusszerűsége tűnt fel számára, s ebből fakadhat, hogy képein mind a gé-
peknek, mind a középkori férfialakoknak belső fényük, dicsfényeszerű aurájuk van. Az *Áldozat* cím is szakrális jelentést sejtet, s egyformán
értelmezhető emberre és gépre. A festményeken az automaták inkább oltárra, gyóntatószékre, stációfülkékre, a hétköznapi férfialakok
szentekre, mártírokra emlékeztetnek, egyikük fejét egy autó reflektorfényéből eredő glória veszi körül. Bár a hazai közgondolkodásban a
menedzser egyszerre ellenszenves és irigyelt figura, Veránál előítélet nélkül, pusztán „korunk hőseként”, átlagemberként, négy különböző
alakban, de egy típusként jelenik meg, majdnem azonos, semleges öltönyben, közel hasonló fizimiskával. Ugyanakkor egyfajta mágikus,
kvázi-szakrális, mindenütt jelenvaló léte van, ami a figurák azonos, 168 cm-es életnagyságú méretéből, erőteljes sziluettükből, sarkokba
helyezésükből és abból fakad, hogy Jakatics-Szabó vetületi képszerűen mindegyiket oldalról és hátulnézetből is megfesti, megsokszo-
rozza. Mindegyik kép, más és más fényviszonylatokra és komplementer kontrasztpárra (lila-sárga, kék-narancs, bordó-türkiz, vörös-zöld)
épül, miközben a háttér realitás fokozatai is eltérőek, az egészen realiztikus, verőfényes, Jakatics-Szabónál megszokott bérházasi pesti
utcaképtől a mennyei Jeruzsálem ábrázolások fénylő aranyát idéző ikonos háttéren és a vörösben derengő alkonyon át a komor éjszakai
noktürnig. Az egymásra merőleges képpárok a padlón négy négyzetet jelölnek ki. Az egyik jeleneten a fény egyenesen a kerek pénzmé-
ből árad, azt sugallva, hogy a szentség a pénzhez, az adományhoz kötődik. S bármily furcsa, így van. Az áldozat általánosságban testi és
szellemi csere az ember és az istenség között, teológiai tartalma szerint kapcsolatteremtés az Istennel, s ez sokféle formában – ember, vér,
étel, ital, tűz – lehetséges, így a pénz, mint általános egyenértékes, mindegyiket helyettesítheti. A lényeg, hogy a pénzt bedobó személy
áttételes és átvitt értelemben időt és teret vásárol magának, ami egyfajta transzcendens törekvés. A mű háttérében persze ott érezzük a
fogyasztói civilizáció, a virtuális társadalom gépkultuszának, árufetiszizmusának, anyagiasságának, a szentség és a realitás elvesztésének
kritikáját. Az installáció címe *Interface oltárok*, ami szintén arra utal, hogy a szakrális kapcsolat a manipulált, virtuális világba zárt ember és
a gép között jön létre. Ám a gép csak közvetítő és a pénzügyi tranzakció metafora. Jakatics-Szabó Veronika műve ennél sokkal személye-
sebb és költőibb, melyben a hangsúly az anyagi valóságon túlmutató mesei, szürrealisztikus és transzcendáló atmoszférán van, amelyben
egybeosódnak szakrális és profán, irracionális és racionális, modern és archaikus körvonalai.

Az installáció személyes, kvázi mágikus céljait jelzi, hogy a festmények szakrális épületjeleket megidéző szobrokkal és személyes, szim-
bolikus rajzokkal is kiegészülnek. A kiindulási pontot éppen a centrumba állított tárgyszobrok jelentették, melyekben az volt a célja,
hogy a parkoló automatát transzformálja, lecsupaszítsa, megszabadítsa minden aktuális, időhöz kötött, esetleges és érzéki vonásától,
kiemelje az időből és jelle alakítsa. Megfosztotta minden részlettől és színtől, ősi oltárhoz, aediculához, stációfülkéhez, totemoszlophoz,
menhírhoz, obeliszkhöz vált hasonlóvá, amit a felület betonszerű neutralizálása is segített. Így az ellenséges gépet transzcendálta, szinte
platóni ideájához vezette vissza, egy olyan általános formához jutott el, amely emblematikus tisztasággal testesíti meg az aktuális, pro-
fán és az időtlen, rituális-mágikus világ egységét. Ezt kiegészítette egy intim, rejtett és archetipikus rajzszorozattal, amely az emberi élet
hat sorsfordulóját jeleníti meg a születéstől a beavatáson, a szerelmen, a házasságon és a családon át a halálig, mindegyiket egy-egy
„alépitményhez” kapcsolva. A klasszikus médiumot és elméletet Jakatics-Szabó azzal pörgeti meg, hogy a rajzbeli üzeneteket a jelen kód-
olvasási rendszerével, QR kódokkal titkosítja, a szakralitás elrejtettségére és a földi megismerés közvettségére, a tükör által homályosan
történi látásra utalva. Ebben az összefüggésben az élet legmélyebb, rejtett, személyes lényegének, értékeinek mágikus védelmezőiként,
a teljesség, a szilárd struktúra, a rend elérését segítő mágikus jelekként értelmeződnek, amelyek akár a művész egyéni életének teljes-
sé tételében, akár a tágabb közösség sorsának rendezésében segíthetnek. Ugyanakkor alkotójuk mellesleg egy olyan össz-művészeti,
összmédiális alkotást hozott létre, amelyben nemcsak az építészet, a szobrászat, a festészet és a grafika egyesül, hanem a mobiltelefon és
az internet, sőt a konceptuális szemlélet és az interaktivitás is integrálódik.



• **Interface oltárok** helyspecifikus installáció 2017

Van tájkép, tájépítészet, tájköltészet, és van olyan, hogy művészet a tájban, azaz kertművészet vagy land art, újabban természetművészet, de van-e tájszobrászat, olyan értelemben, ahogy tájfestészetéről beszélünk. Néhány példa eszünkbe juthat, mint Anish Kapoor korai munkái, Tara Donovan kátránylapokból álló tájszelete vagy Ai Weiwei vasrudakból épített installációja, de valójában mindezen példák többnyire efemer anyagokból készültek, adott helyszínen összeállított szobor-installációk, nem hagyományos értelemben vett szobrok. Persze, mi az, hogy hagyományos értelemben, hiszen amióta átszakadtak a határok szobor, installáció és tájkép között, sutba dobhatjuk vagy átértelmezhetjük fogalmainkat.

Azt azért leszögezhetjük, hogy Varga Éva most bemutatott munkái, közelebb állnak a klasszikus szobor-fogalomhoz, mint az installációhoz, ugyanakkor, mint tájinterpretációk szokatlan és új hangon szólalnak meg.

A másik kérdés, amit okkal-joggal felvethetünk, az absztrakció fokának meghatározása. Hol helyezük el a műveket az absztrakció széles skáláján, a valós élményt vajon mivé formálta a szobrászi látásmód és tapasztalat? Egy New York-i művészetörténész, Pepe Karmel, az absztrakt művészet forrásait kutatva, arra a következtetésre jutott, hogy hat inspiratív területet lehet feltérképezni, három a természetből merít, három a kultúrából. A természetet a kozmológia, a tájkép és az anatómia képviseli. Okfejtése meggyőző, hiszen az embert körülvevő táji környezet ereje kétségtelen, ránk tett hatása igen nagy.

De hova sorolhatóak Varga Éva szobrai? A tájkép ihlette absztrakt szobrászathoz vagy inkább a tájat megmintázó leíró szobrászathoz? Azt hiszem, a szobrász határmezsgyén mozog, a senkiföldjén, átvitt és konkrét értelemben is.

Ami biztos, hogy Varga Éva nem a szobrot helyezi a tájba, jelen esetben a kiállítótérbe, hanem a tájat a szoborba. Tájszobrászata – nevezzük annak – fokozatosan szakadt el a síktól, kezdetben tájakat ábrázoló érméket készített, majd 2004-ben, egy fűszálnak szentelt emlékművet, egy hat és fél métereset, melyet a ma már nemlétező, Dorottya Galéria terét töltötte be.

Legújabb szobraiban a nagyítás helyett, a kicsinyítés eszközével él. A látványt „ablaknyi” méretre redukálta. Vonatablaknyira, mert amikor úton van, többnyire vonatuton jár és nagyon szereti a vonatadta látványokat. Sok módja van az ember mozgásának, de a vonat, az mindegyiket felülmúlja. A vonatból feltáruló tájélmény mással össze nem keverhető, mert a sínek útja egyenes, határozottan és céltudatosan hasítják ketté a látványt. A vonat létének meghatározó terepe a síkvidék, nálunk ez a pusztaság, az Alföld. A rónaság, az ameddig a szem ellát élménye a közép-kelet-európai ember sajátos tájélménye, ahogy a délieké a tenger. A pusztai létforma az egyeneshez kötődik, nincsenek bújókáló ösvények vagy kanyargó vízfolyások. A táj tiszta szerkezet, fák csak az utakat szegélyezik, a megmunkált földcsíkok egymáshoz tapadnak, el-elcsúsznak az egyenesek mentén. A tájnak ezt a tiszta feszességét, ezt az emberentúltságát, ezt a méltóságát mutatják fel Varga Éva szobrai. Az ember nincs jelen, legfeljebb közvetve, mint nyomhagyó, megművelt parcellák jelzik létét. A szobrok a táj lassú mozgását, hullámzását, dőlését ritmizálják, a tájszeletek kiszakadnak a végtelenségű látványból. A táj mozgása a szobor plasztikája, a nap fénye, az anyag csillogása, a föld kérge az anyag szépsége.

Varga Éva erős szálakkal kötődik a síkvidékhez, születése és gyermekkorának okán, ez a zsigereiben, emlékeiben elevenen élő tájélmény meghatározó forrása szobrainak, a tájszeletek énjének metaforikus kivetülései.

Nagy T. Katalin



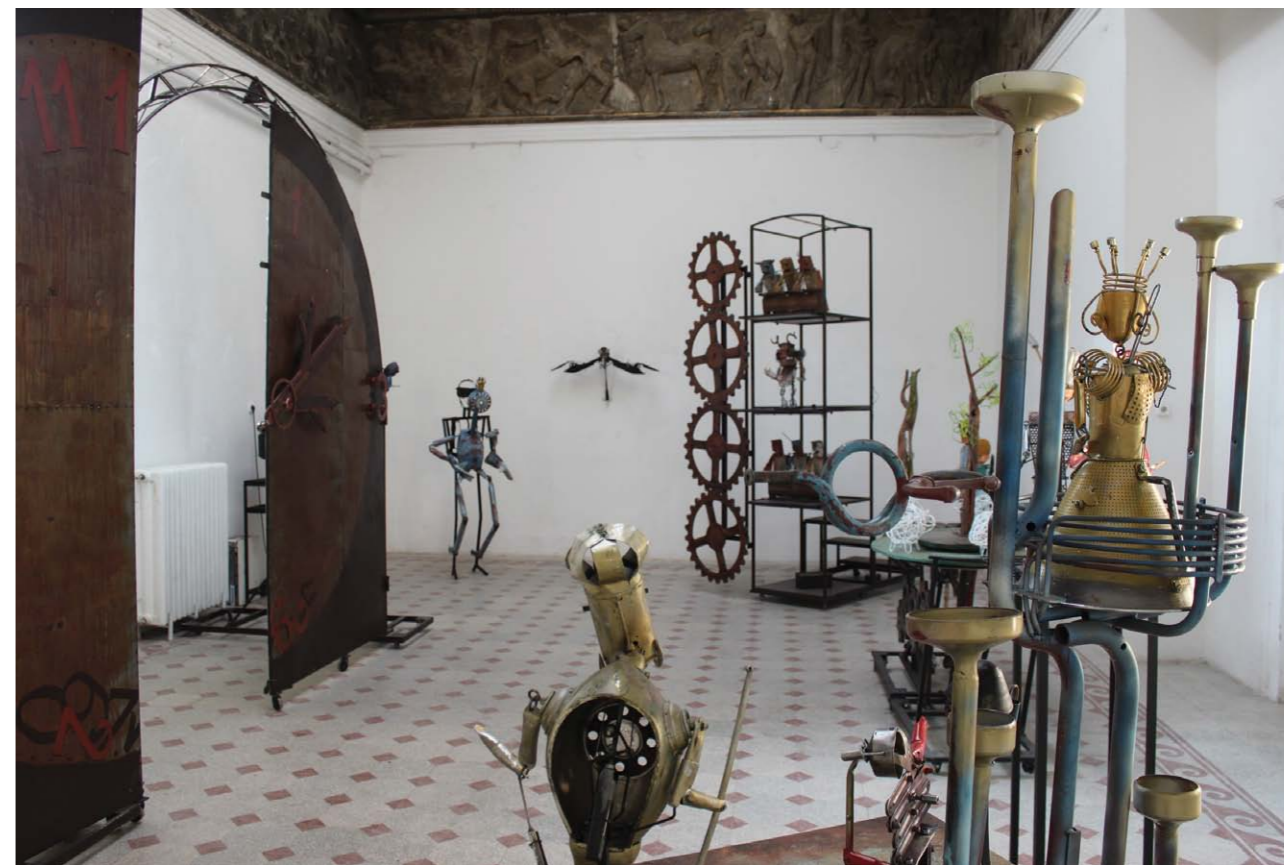
• **Táj-vázlat** acéllemez 100x100x17 cm 2016

Erről a díszletről, és ezekről a bábokról mindig az jut eszembe, hogy mennyire fontos igent mondani. Igent mondani akkor is, ha ez sok munkával jár. Nem kibúvókat keresni vagy azt állítani, hogy „ez lehetetlen”, „erre nincs idő”, „ez nem számít annyira”. Ezekben a munkákban rengeteg igen van. Először is Ottó igen-t mondott, amikor megkerestem azzal, hogy próbáljunk meg létrehozni egy előadást közösen. Később mindketten igen-t mondtunk arra – bár ezt talán ki sem kellett mondanunk –, hogy minden energiánkat, tudásunkat beletesszük ebbe a munkába. Ez nem olyan természetes, mint ahogyan talán elsőre hangzik. Ottó igen-t mondott arra, hogy megtanulja, megismerje milyen a bábszínház, milyen szempontokat kell figyelembe venni egy bábszínházi tervezés során. Én pedig igen-t mondtam arra, hogy ezt a legjobb tudásom szerint bemutassam neki. Hosszú folyamat volt. Képeket, videókat néztünk, aztán elmentünk bábraktárba, megnéztük, hogy milyen technikákkal lehet mozgatni a bábokat. Később reméltem, hogy ezeket Ottó elfelejti vagy legalábbis nem veszi annyira komolyan, és egészen más technikákat tudunk majd kitalálni. Igyekeztem a műfaj végtelen szabadságát hangsúlyozni, és azt hiszem, a végeredményen az látszik, hogy ez a gondolat, sikeresen célba ért. A bábszínház formai és technikai szabadsága közel áll Ottó gondolkodásmódjához. Ráadásul korábbi munkái alapján úgy éreztem, hogy őt leginkább az ember érdekli. Akkor is, ha ez az ember nem éppen a legjobb arcát mutatja felénk. Aztán, ahogy haladtunk előre a tervezési folyamatban, ami közel két évig tartott, sok mindentől kiderült, hogy talán lehetne még jobb még pontosabb vagy még izgalmasabb, mint ahogyan először gondoltuk. Akkor kimondtuk egy nagyon fontos igen-t. Igen-t mondtunk arra, hogy változtassunk, javítsunk, és ezzel együtt arra, hogy még több munkát végezzünk. Ez nagyon ritkán fordul elő a színházi tervezések során (technikai vagy idő-beli szempontok miatt gyakran lehetetlen a módosítás egy bizonyos határidő után), és ez sokszor a végeredmény rovására megy. Miután Ottó maga készítette el a bábokat, még az utolsó fázisban, a műhelyszalon is tudtunk egy-egy apró ötlettel módosítani a már majdnem kész figurákon, díszletelemeken. Így lehetséges, hogy a ezek a bábok olyan műalkotások, olyan egyéniségek lettek, amelyek tökéletesen illeszkednek egy nagy egységbe. János vitéz általunk elképzelt világába. Ez a világ nem túl barátságos, gyakran félelmetes, durva, sőt kegyetlen. Egyszerre torz, groteszk és mégis emberi. Ezt láttam Ottó szobrain is, és most ezt látom ezeken a kiállított szobrokon is. Mert ezek a bábok: szobrok. Mozgó szobrok, amik, ha jó kezekbe kerülnek, megtelnek élettel, energiával, és megmutatják teljes személyiségüket. Csattognak, nyikorognak, zörögnek, sőt, néha még beszélnek is (kis segítséggel).

Rengeteg bizalom kellett ahhoz, hogy ez a díszlet, és ezek a bábok elkészüljenek. Ottónak el kellett hinnie, hogy nem beszélek butaságokat a színházról, nekem pedig el kellett hinnem, hogy képes lesz megtervezni és legyártani egy egész előadást. Ezt a bizalmat megadtuk egymásnak, és remek volt ilyen bizalom mellett dolgozni. Ráadásul kortársak vagyunk, ami külön jó érzés.

Köszönöm ezt a közös munkát, és köszönöm, hogy játszhattam ezekkel a bábokkal.

Somogyi Tamás



• Kiállítási enteriőr



• Mimetikus ötvözet acél, rozsdamentes acél, nikkelezett réz 45x80x120 cm 2011 (részlet)

Az író ír – és néha olvas.

Az olvasó olvas – és gyakorta ír.

A többiekről már ne is beszéljünk.

De mit csinál a szobrász? A szobrász gondolkodik.

„Egy gondolkodó szobrász” – így jellemzi Várnagy Ildikó Somogyi Tamást egy katalógus előszavában. Nekem azonban úgy tetszett, rövid életem hosszú során, hogy a szobrászra mindenkor a gondolkodás csöndje volt és maradt a legjellemzőbb. A szavak, de még a beszélgetések is, csöndszigetek a hallgatás terében.

A tér néma. Az ember beszél. A témek nincsen szüksége értelemre, az ember pedig mindig érteni akar. Mert az ember, kénytelen-kelletlen, az önmaga által, önmagának berendezett világban él. Az ember számára a megalkotott tér a létezés feltétele. Szellemi tér, de telis-tele tárgyakkal: teleírt papírlapokkal, festett vásznnal, hegedűkkel és sípokkal, öltözékekkel, kilátókkal – és igen, szobrokkal.

A szobor szó jelentése: rúd, oszlop. Horvát-szlovén jövevényszó, de hogy mikortól él a magyarban, arra nincsen adat. „Jelentése a mai értelemben vett szoborról nyelvünk fejlődésének eredménye.” Az oszlop a földet köti össze az éggel.

Szobor – szobor; rúd/oszlop – szobor: „a változás nyelvünk fejlődésének eredménye”. A szoborba foglalt jelentés, a jelentésben összegződő, és teljességükben soha ki nem bontható jelek, indulatok, felismert és megsejtett rendek testesítik meg az utat, amelyet mindenkinek, alkotónak és szemlélőnek egyaránt, egyedül, személyen, magába zárt és onnan kibomló univerzumként kell bejárnia.

1995-ben Somogyi Tamás megtaposta addigi életművét. Pontosabban: korábbi munkáinak jellegadó elemeit (pl. Ulysses, a Lépő alak esernyője) beletaposta a földre. Még pontosabban: földre emlékeztető műanyag plasztikákba, brutálisan fölnagyított érmékbe. A többszörösen rétegzett jel-együtteseket egyetlen jelbe tömörítette. Mintha cserébe ültette volna őket: lássa, mit terem ez a különös mag?

Amit itt látunk, azt teremté. Főtémaként a korpuszt, Krisztus megfeszített testét a kereszten. Fekszik a földön. A középső rúd (oszlop) még nem jelöli az utat földi és égi között. De már meg van mintázva, földből, sárból: gyantából. Darabokból, darabokban. Ez a másik főtéma: a részlet. Az egész, a megfeszített/kiterített test egymástól elszakadt darabokból áll össze sugallt, szándékolt egészé. Úgy pedig, hogy mindegyik rész önmagában egész – egy-egy ember teste, mozdulata, kínja, bezárkózása vagy kitarulkozása. Eldönthetetlen, hogy születnek-e vagy pusztulnak, elvesznek éppen. Ami bizonyosnak látszik: hogy küzdenek a kövel, ami a testük szerves része, és mégis a része. Az újabb elem: maga a kockakő. „...a párizsi barrikádok szimbólumától (jut el a szobrász) az elpuhult formáig, amit csak az erő keretei tartanak össze” – írja korábban idézett szövegében Várnagy Ildikó. Itt, ebben a korpuszban már nem elpuhult forma, és nem tartja össze semmilyen erő. Erő, ha van, kilöki vagy fölemészteni igyekszik a sérült voltában is sértő kockát, de a küzdelem kilátástalannak látszik.

A kockakő ebben a formarendben a legszélsőségesebb ellentét, a legkeményebb anyag, a legkíméletlenebb idegenség, ami az önmaga alakját kereső emberi életet rombolhatja, fenyegetheti. Darabokból egész ez a „pavé”, az a „cubique” szervez, és ez az egész a fájdalom, a fulladás, a halál útja.

Van-e mégis esély, hogy a nemekből igen formálódjon? Ha van, az nem kevesebb, mint a megszerzett közös tudás, a tudat, hogy a saját létezésem mások létének feltétele, és viszont. És ebben a közösben a kereszt fektéből felemelkedik, feltámasztódik, feltámad. Újra az ismert ambivalencia: a test kínjai fokozódnak, de az oszlop áll, s immár összeköti az eget a földdel. Rajta az ember fia egészen, és az ember maga darabokban.

Erről a korpuszról, a szoborról – akkor majd – a rész-testek, erőtlén kohéziójuk fogyatkozván, talán leszakadnak és a földre hullanak. De vagy a kövekkel együtt, vagy – higgyünk benne! – a kövek hamarabb. Bízunk, mást úgysem tehetünk, bízunk a gravitációban!

Mányoki Endre



• Kiállítási enteriőr

Körösényi Tamás tanításának legfőbb pillérei az évente megrendezett tematikus osztálykiállítások voltak. Mindig feldobott egy éppen aktuálisnak gondolt témát és a hallgatóknak arra kellett reagálniuk. Nem titkolt célja volt, hogy a saját utak keresését segítse ezzel, s hogy egyúttal helyzetbe is hozza a diákokat, ezért ezeket a kiállításokat gyakran külső helyszíneken rendezte meg. Ezt a gyakorlatot követjük Sass Valériával azóta is egyfajta vetésforgóban: hol ő ad témát, hol én.

A határeset szó, mint cím nem túlságosan meglepő módon tavaly nyáron merült fel bennem. A közbeszéd tárgya akkor és azóta is a határok újrafelépítése, őrzése, átjárhatósága illetve azoknak megsértése volt. A jelen helyzettől függetlenül az mindenképpen megállapítható, hogy a határok sokunk által várt eltörlése paradox módon más határok megerősödésével jár/járt együtt. Mint Csányi Vilmos írja „Az ember is az állatfajok egyike, még ha sokszor szeretné is megtagadni ezt a rokonságot, és természetesen ő is a génjeiben hordozza a legfontosabb erőforrás-védelmi készségeket, amelyeket aztán ügyes elnevezésekkel szépnek, szentnek, hazafiasnak és különlegesnek tüntet fel. Ezek közé az ősidőkből hozott értékek közé tartozik a territorialitás is. Az otthon, a tanyánk, a földünk, a hazánk védelme mindannyiunknak nagyon fontos, és az ufók is menjenek haza, mert ez a mi bolygónk.”

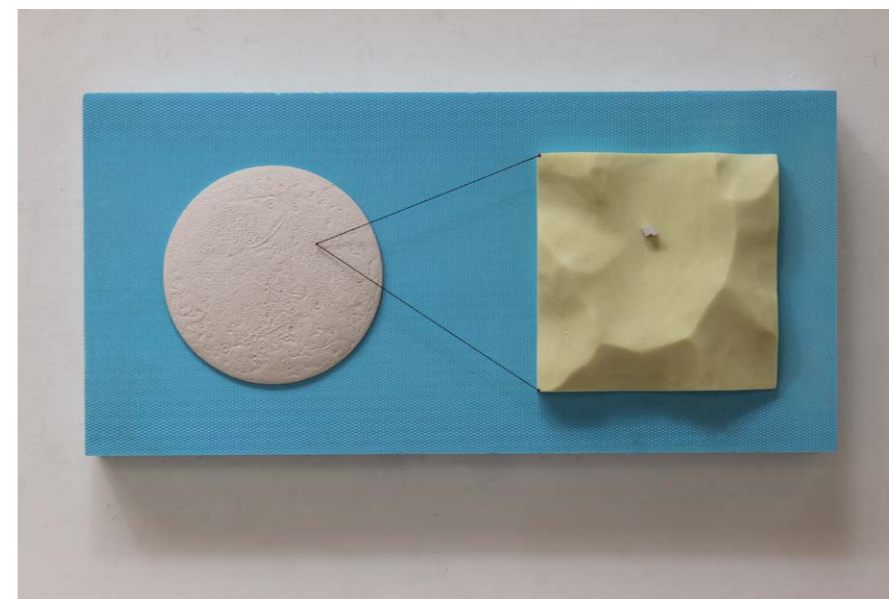
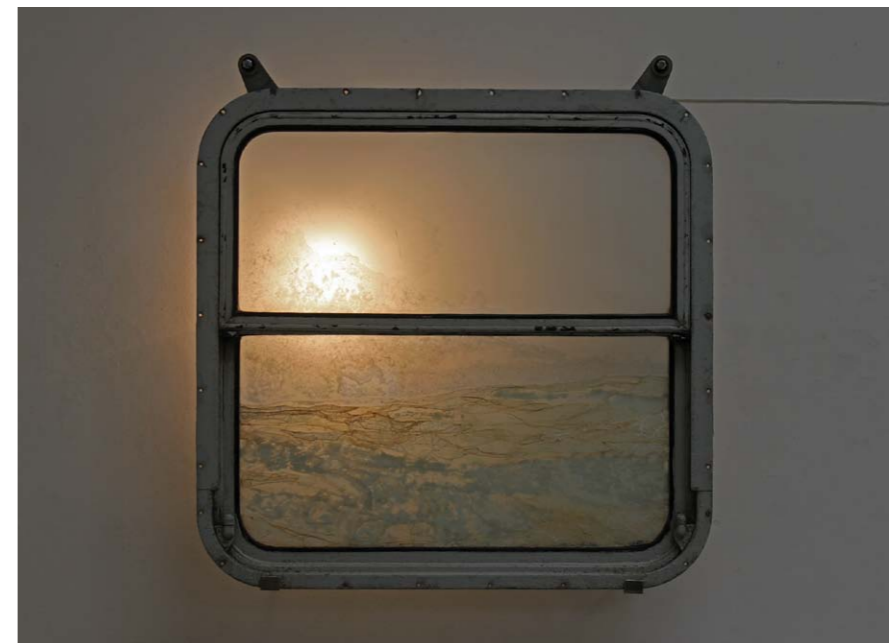
Az értelmező szótár szerint a határeset „olyan tény, amelynek besorolása, osztályozása, hovatartozásának megállapítása bizonytalan, kétféle is lehet”. Nem tudom elképzelhető-e életünk határok nélkül és azok folyamatos áthágása, újonnan való kijelölése, illetve az ezek mentén létrejövő határesetek nélkül, és itt nem a földrajzi, territoriális vagy politikai értelemben vett határokról gondolok. Hiszen beszélhetünk belső határokról, mint az emberi teljesítőképesség, tudat vagy észlelés határai illetve személyes értelemben a saját határainkról, amelyeket szeretnénk megismerni és sok esetben azokat a lehető legmesszebb kitolni; de ugyanúgy szó eshet külső, tőlünk független vagy mások által megállapított határokról egyaránt.

Hol vannak a fizikai világ határai, ha vannak egyáltalán? A világegyetem tágul, bár Brooklyn nem, ezt már tudjuk. Ami a zenében a crossover, a tudományban az interdiszciplinaritás, az a vizuális művészetben a képzőművész. A képzőművész se nem szobrász, se nem festő, se nem grafikus. Több is, kevesebb is ezeknél. Az elnevezés elfogadása vagy tudomásul vétele nem feltétlenül jár együtt annak szeretetével, hiszen a műfajok, művészeti területek átjárhatósága, határainak kitolhatósága vitathatatlan tény, azonban a struktúra mégis a régi, a Parthenón-fríz Terem, a Szobrász Tanszék kiállítótere. S ezzel együtt talán eljutottunk a határesetek létrejöttének legfőbb mozgatórugóihoz is. A hatalmon lévők, akár családban, iskolában, munkahelyen, politikában önkéntelenül megszerzett pozícióik megtartásában, ha úgy tetszik, a határok fenntartásában érdekeltek, míg a rendszerbe, bármely rendszerbe újonnan belépők (gyerekek, diákok vagy éppen fiatal kutatók, művészek) épp ugyanezen határok kitolására, azok újra definiálására törekednek.

A hallgatókkal ezeket a kérdéseket próbáltuk különböző megbeszéléseken körbejárni elméleti szempontból illetve konkrét műalkotások kapcsán is, amelyek vagy maguk is határterületeket érintenek vagy a térbeli, formai határok kérdéseit boncolgatják. A téma felvetés maga is tehát meglehetősen tág határok között mozog, hogy rögtön önellentmondásba is keveredjek. A kiállított munkák ennek megfelelően meglehetősen széles skálán mozognak mind műfaji, mind tematikai jellegükben: megjelenik a látóhatár, a szent és a profán közötti határ, kísérlet Magyarország határainak szimbolikus kiterjesztésére, a zár mint határ, az anyagok és halmazállapotok közti határ szó szerinti elmosódása, a fizikai terek határainak összemosása, a folyó, mint természetes határvonal, a határ kijelölésének különféle ismert módozatai végül pedig a Hold felparcellázása is.

Hibázni valójában szinte nem is lehetett, mert még egy dolog kezdettől az eszemben volt a kiállítás címével kapcsolatban: Megy, mendegél a királyfi az erdőben, amikor egyszer csak szembetalálkozik csúf, vén banyával, akinek a vállán egy tépett tollú, öreg holló ül. Megszólítja a boszorkány a királyfit: „Királyfi, ha kitalálsz mi ül itt a vállamon, magadévá tehetsz.” „Ööö... Tököfözelék!” „Határeset, elfogadom.”

Szabó Ádám



• **Kocsis Barbara: Cím nélkül** vonatablak, sertésbél, liszt, só 115 x 112 x 30 cm 2016

• **Nagy Gergő: Territóriumot találtam** gipsz, cérna, polystyrol 125 x 60 x 25 cm 2016

Víz fétisem van...

Balaton, Tisza és – eredetileg esztergomi lévén – a Duna.

Kanyarostul, öblöstül, homokostul. Vízi világ. Természetes és nem egészen az.

Úszó tárgyak és uszadékok. Csónakok, vízből kikandikáló nádszálak, mindenféle egyéb tárgyak a vízben, a vízben.

A gyerekek által megformált homok-építészeti, a szanaszét heverő holmik, sörösüvegek. Az anyag alkotta héj és az általa befogott tér.

A mindenség.

Túlhaladott volna az organikus napjaink absztrakt világában? Biztosan nem, hiszen a természet megfigyelése, tanulmányozása pont azt a készséget alakítja, fejleszti, amivel megérteni, elemeire szedni és aztán újra összerakni leszünk képesek.

Egyszer Mártélyon – ahová a diákjainknak szervezünk minden évben alkotótáborát – egy ilyen, a vízben lágyan ringó csónakon, a víz közepén nem éreztem, hogy mihasznán telne az idő... Egy volt ég és víz. Megszűnt a tér és az idő. A vízben úszó égből úsztunk.

A minden és egyszersmind mindennek a tükröződése.

Az ember maga a tükör. És általa válik láthatóvá a mikro és makrokozmosz.

Nehéz megfogalmazni, leírni. Ennyi. Nincs tovább, vagy más...

Marek tanítványom volt. Illetve nem. Szobrászként nem hozzám járt, nem én tanítottam a szakmára, viszont sokszor találkoztunk, rengeteget beszélgettünk mindenféléről... Nem szerettem volna magára hagyni őt most, amikor szembesül Önökkel, és egy kicsit önmagával.

Ez a kiállítás két téma köré szerveződött: a tükröződés/árnyék és a szerszám (a sokszorosító szerszám).

Ezek izgatják pillanatnyilag és nagyon. Szín, forma, méret, arány. A klasszikus sík- és térbeli ábrázolás négy alapvetése.

„Figuratív festészet”, a figuratív szó legszorosabb értelmében.

+ (Plusz) tér, - (mínusz) szín.

Az organikus átmásolása. Nem feltétlenül helyspecifikus, onnan emel át, idéz. Akár tükörként, ernyőként alkalmazzuk a műveket, akár idézőjelek közé kerülve saját reflexióink tárgyiasulnak. Ennyiben environmentalista, land artos.

Az ember a tükör ég és föld, fel- és alvilág, fény és árnyék, lélek és anyag közt. És – bár nem tudom, ez volt-e Marek szándéka – az anyagváltás okán eredeti jelentésüket is veszítették a tárgyak. Illetve megváltoztak az ömlő anyag által. Valami hömpölygő, az érzékelésen túli valami ölt formát... Megint a folyadék, a folyó víz. Így, két szóként.

Örök dilemma, a reneszánsz óta. Talán még régebb óta. De az élet az olyan, hogy halad. Mindig lesz organikus és absztrakt. De csak mihez képest.

Kóthay Gábor



• **Véd-MŰ** *installáció 2015*



• Kiállítási interiőr Tóth Dominka, Becskei Andor és Nagy Gergő munkáival



• Kiállítási interiőr Farkas Lucián, Tóth Dominika és Drabik Tamás munkáival

Életrajzok

- Boros Miklós János** 1980 Kisvárdá www.bmj.eoldal.hu

Tanulmányok:
2008–2011 Pécsi Tudományegyetem, Képzőművészeti Doktori Iskola, szobrász szak
témavezető: Bencsik István
1999–2005 Magyar Képzőművészeti Egyetem, szobrász szak
mesterei: Orr Lajos, Karmó Zoltán, Jovánovics György

Válogatott egyéni kiállítások:
2011 *Személyes képmások* Kálvária, Epreskert, Budapest
2008 *Ék* Parthenón-fríz Terem, Budapest
2008 Lónyay-kastély kiállítóterme, Tuzsér
2007 *Átkelés* Mono Galéria, Budapest, Fejős Miklóssal
2006 *Nap-éj egyenlőség* Parthenón-fríz Terem, Epreskert, Budapest

Válogatott csoportos kiállítások:
2015 *Reflex* a Szolnoki Képzőművészeti Társaság kiállítása, Szolnoki Galéria, Szolnok
2015 *Itt és most – Képzőművészet* Nemzeti szalon, Múcsarnok, Budapest
2013 *Műhely* a PTE MK Doktori Iskola Archívumának kiállítása, M21 Galéria, Pécs
2010 *Parallel Realities* DLA kiállítás, Hattyú Ház, Pécs

Díjak:

2015 Borberekí-Kovács Zoltán-díj
2005 MAOE Diploma-díj

Brzózka Marek

Brzózka Marek

Brzózka Marek

- Brzózka Marek** 1983 Szeged www.brzozkamarek.com

Tanulmányok:
2013–2016 Magyar Képzőművészeti Egyetem DLA
2003–2008 Magyar Képzőművészeti Egyetem, szobrász szak
mestere: Kó Pál

Válogatott egyéni kiállítások:
2016 *Idő* Hagymaház, Makó
2016 *Nyomatok* Parthenón-fríz Terem, Budapest
2012 *Kamarakiállítás* RaM Colosseum, Budapest
2012 *Művészetek hídjá* Vásárcsarnok, Szeged
2009 *A műtermem* D-Galéria, Szeged

Válogatott csoportos kiállítások:
2016 *NATURA IX.* József Attila Múzeum, Makó
2016 KASZ+KÉSZ Kft. Kecskemét
2016 *Figuráció-nonfiguráció* Szegedi szobrászok szabadtéri kiállítása, Szeged
2016 *Harmónia* Művészet Malom, Szentendre
2014 *Hiba és társai* (*Error and Co.*) Kortárs Magyar Galéria, Dunaszerdahely

- Deli Ágnes** 1963 Mohács

Tanulmányok:
2013 Habilitáció a Pécsi Tudományegyetemen
2000–2003 Magyar Képzőművészeti Egyetem DLA prgogram
1991–1995 Magyar Képzőművészeti Főiskola, szobrász szak
1988–1991 Gerrit Rietveld Academy Amsterdam, szobrász szak
1983–1987 Janus Pannonius Tudományegyetem, földrajz-rajz szak

Válogatott egyéni kiállítások:
2012 Südstadt Galerie, Kassel
2002 *Fehér törpe* Kortárs Művészeti Múzeum–Ludwig Múzeum, Budapest
2000 Fővárosi Képtár–Kiscelli Múzeum, Budapest
1998 Magyar Intézet, Bukarest
1996 Toit du Monde Galéria, Vevey

Válogatott csoportos kiállítások:
2016 *Humus Park* International Nature art Symposion, Polcenigo
2002 *Women’s Art in Hungary* National Gallery of Modern Art, New Delhi
1998 *Ungarn Avantgarde im 20. Jahrhundert* Neue Galerie, Linz
1997 *Sept sculpteurs hongrois contemporains* Ch. de Biron, Dordogne
1994 *Germination* Breda, Varsó, Athén, Madrid

Válogatott díjak:

2015 Artcadia-díj
2005 Munkácsy-díj
2003 Magyar Állami Eötvös ösztöndíj, Spanyolország
1999 Budapesti Önkormányzat Frankfurti ösztöndíja
1995 Római Magyar Akadémia ösztöndíja
1995–98 Derkovits-ösztöndíj

Drabik István

Drabik István

Drabik István

Drabik István

- Drabik István** 1969 Zalaegerszeg

Tanulmányok:
1991–1996 Magyar Képzőművészeti Egyetem, szobrász szak
mestere: Jovánovics György

Válogatott egyéni kiállítások:
2015 Artus Stúdió, Budapest
2009 K.Petrys Ház, Budapest
2008 Galgóczi Erzsébet Városi könyvtár Galériája, Győr
2007 Parthenón-fríz Terem, Budapest
2005 Visual Art Grand Hotel Szoborgaléria, Budapest

Válogatott csoportos kiállítások:
2015 *I. Országos Kísplasztikai Quadriannle* Pécs
2015 *Itt és most – Képzőművészet* Nemzeti szalon 2015 Múcsarnok, Budapest
2013 Kortárs Magyar Galéria, Dunaszerdahely
2012 Reök Palota, Szeged
2011 *Határok nélkül – Kortárs horvát szobrászat* magyar reflexiók Magyar Nemzeti Galéria, Budapest

Díjak:

2010 Munkácsy-díj
2007 Pécsi Kísplasztikai Biennálé, II. Díj
1994 Ludwig-ösztöndíj
1993 Zala Art ösztöndíj

Drabik István

Drabik István

Drabik István

Drabik István

Drabik István

Drabik István

Drabik István

2004 óta művésztanár a Magyar Képzőművészeti Egyetem Szobrász Tanszékén

- Jakatics-Szabó Veronika** 1983 Székesfehérvár

Tanulmányok:
2011–2014 Magyar Képzőművészeti Egyetem DLA program
2002–2007 Magyar Képzőművészeti Egyetem, festő szak, tanár szak
mesterei: Molnár Sándor, Nagy Gábor, Kósa János

Válogatott egyéni kiállítások:
2016 *Interface oltárok* Parthenón-fríz terem, Budapest
2015 *Memoir* Raiffeisen Galéria, Budapest
2013 *Olvasónapló* Mélycsarnok, Budapest
2010 *Más megvilágítás* Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár
2009 *Unterurban* Molnár Ani Galéria, Budapest

Válogatott csoportos kiállítások:
2016 *Gyerek-kor-kép – gyermekábrázolások a művészetben* Budapesti Történeti Múzeum, Budapest
2015 *Overture Hungary: Imago Mundi Magyarországgal foglalkozó kiadványához (Benetton katalógus) kapcsolódó kiállítás* Fondazione Giorgio Cini, Velence
2014 *4th Moscow International Biennale for Young Art* Moszkva
2012 *Mi a magyar? Kortárs válaszok* Múcsarnok, Budapest
2009 *Tolerance in Art – joint exhibition of Hungarian and Slovak art* Danubia Museum, Pozsony

Válogatott díjak:

2015 Derkovits-ösztöndíj
2009 Smohay-ösztöndíj
2009 Római Magyar Akadémia ösztöndíja
2006 Köztársasági ösztöndíj
2006 Amadeus alkotói díj

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

Jakatics-Szabó Veronika

- Sallay Dániel** 1985 Pécs

Tanulmányok:
2005–2012 Magyar Képzőművészeti Egyetem, szobrász szak,
mesterei: Karmó Zoltán, Farkas Ádám
2010 Ecole supérieure des beaux-arts de Marseille

Egyéni kiállítások:
2015 *Kertben* Parthenón-fríz Terem, Budapest
2014 *DADAMA* Székesfehérvár Kulturális Központ, Kiss Dániellel és Melkovics Tamással
2009 *341* Parthenón-fríz Terem, Budapest

Válogatott csoportos kiállítások:
2017 *Derkó 2017 – Képzőművészeti ösztöndíjasok beszámoló kiállítása* Múcsarnok, Budapest
2016 *Kezdőtöke – Derkovits-ösztöndíjasok beszámoló kiállítása* M21 Galéria, Pécs
2016 *Öt szobrász* Vigadó, Budapest
2015 *Formák innen és túl* B55 Kortárs Galéria, Budapest
2015 *Válogatás a Magyar Képzőművészeti Egyetem Farkas Ádám-osztályában végzett tanítványok munkáiból* MűvészetMalom, Szentendre

Díjak:
2016–17 Derkovits-ösztöndíj

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

Sallay Dániel

• **Szabó Ottó** 1989 Szekszárd
www.behance.net/ottorobotto

Tanulmányok:

2007–2012 Magyar Képzőművészeti Egyetem, szobrász szak
mesterei: Karmó Zoltán, Körösnényei Tamás, Sass Valéria, Szabó Ádám

Válogatott egyéni kiállítások:

2015 *Telepes* ENA Underground, Budapest
2015 *Békés tárgyak háborús időkben* ENA Viewing Space, Budapest
2015 *Telepes* Paksi képtár, Paks
2014 *Lunch Break Warriors* ENA Viewing Space, Budapest
2013 *Dagály* Sziget fesztivál, Budapest

Válogatott csoportos kiállítások:

2016 *GAME-kapocs* Modem, Debrecen
2016 *Illúzió* Enteriőr Petőfi Irodalmi Múzeum, Budapest
2015 *Fé(ny)elvek* Kepes intézet, Eger
2014 *Memento Budapest. Nemmi voltunk!* Crew, Chimera Project, Budapest
2013 *Sci-Fi Instrumentum* Labor, Budapest

Díjak:

2017 Derkovits-ösztöndíj
2016 Szabó Dezső ösztöndíj
2015 Semmelweis Art Award (Nemmi voltunk csoport)
2012 Kogart-díj
2009 Erasmus ösztöndíj, München

• **Varga Éva** 1949 Hajdúböszörmény

Tanulmányok:

1969–1974 Magyar Képzőművészeti Főiskola, szobrász szak
mestere: Szabó Iván

Válogatott egyéni kiállítások:

2012 *Kétszáz ajtó (Vasgyári leltár)* Miskolc
2004 *Fű* Dorottya Galéria, Budapest
2002 Óbudai Társaskör Galéria, Budapest
1997 Párizsi Magyar Kulturális Intézet

Válogatott csoportos kiállítások:

2016 *GAME-kapocs* Modem, Debrecen
2015 *Ornamens értelmezések* Várfoke Galéria, Budapest
2015 *Gondolkodó terek* Ram Colosseum, Budapest
2009 *The Road to Contemporary Art* Róma

Díjak:

2009 a Római Magyar Akadémia ösztöndíja
2002 Munkácsy-díj
2001 a Kulturális Minisztérium ösztöndíja, Egyiptom
1982–84 Derkovits-ösztöndíj



Kiadta • Magyar Képzőművészeti Egyetem, 1063 Budapest, Andrásy út 69-71.

Borító és grafikai munkák • Nemes Péter

Fotók • Balázs József Tamás BaJóTa, Haid Attila, Somogyi Márton, Szabó Ádám, Szanyi Gergő

Szerkesztő • Szabó Ádám

Készült 500 példányban

MKE, Parthenón-fríz Terem, Budapest, 2017

A kiadványt támogatta:


Nemzeti Kulturális Alap